

Oponentský posudek na diplomovou práci Terezy Patzenhauerové *Artwashing a české galerie*

Jedná se o velmi dobrou práci, k níž mám vlastně jedinou výtku, dá-li se tak označit (neboť se nejedná o chybu): a to že si autorka v rámci svých prokázaných schopností stanovila nižší cíl, než kterého by byla schopná dosáhnout. Předložená magisterská práce de facto ukazuje – a vlastně i explicitně říká na str. 8 – že se jedná o obecný „odrazový můstek,“ ze kterého bylo možné skočit do větší dálky či přinejmenším na nějakou konkrétní metu.

Autorka staví na kvalitních rešerších zahrnujících domácí i zahraniční prameny, přičemž ke svým zdrojům přistupuje se zralým kritickým odstupem (viz např. str. 9–10), evidentně se na výtvarné scéně orientuje a k tématu nepřistupuje bez osobního zaujetí, což samo o sobě dobře napsané práci dodává na čtivosti a zejména pak relevanci, neboť se jedná o téma, které je nejen dosti aktuální až palčivé, ale zároveň představuje otázku, kterou bez osobního postoje nelze položit. V tomto smyslu oceňuji, že autorka ve své práci nezapírá svou pozici, kterou nicméně text sám dává všanc, respektive ji představuje jako svého druhu „Sofiinu volbu“ (viz str. 32 a zejména závěr na str. 66).

O to více mne čtenářsky mrzí, že se autorka věnovala vědomě limitovanému představení problému, včetně jednotlivých pojmů typu filantropie apod. (viz např. str. 16), namísto „ostré“ rozvahy v perspektivě konkrétních dilemat, která autorka trefně nastiňuje na již zmíněných str. 32 a 66: „Je důležité neopomínat vyvstávající otázky o etických kompromisech, které jsou za [...] financováním [umění] skryty. Je vůbec kultura schopná přežít bez financování soukromým sektorem? [...] Myslím si, že v současném nastavení společenského systému je těžké dosáhnout stoprocentní etické a morální ‚čistoty‘. Koneckonců stejně jako muzea a galerie nelze vytrhnout ze společenského kontextu, i peníze mají svou minulost. Rozhodně tím nechci artwashing a podobné problematiky schvalovat, jen si nejsem jistá, zda v současnosti existuje ideální řešení – nastavíme náhodou do cesty za ‚čistším a lepším‘ překážky, které nám prakticky neumožňují fungovat jinak?“

V kontextu domácí scény se jedná o kritický, avšak zároveň střízlivý postoj, který není zcela samozřejmý; a jelikož autorka magisterskou práci prokázala, že psát i uvažovat o daném tématu rozhodně umí, namísto výzvy k diskusi – která nadto již probíhá – si po přečtení práce kladu otázku (na níž si odpovídám si *ano*), zdali nestálo za do této diskuse rovnou přispět sice mnohem komplikovanějším náročnějším, ale zároveň konkrétním rozbořením situace v regionu, kde v rámci post-socialistické transformace prakticky vzato nejsou „čisté“ peníze. Nemluvě o tak komplikovaných, ale relevantních tématech, jako je otázka „vykoupení“ apod.: je či není sponzoring veřejně blahodárné aktivity akceptovatelným typem „omluvy“ někdejšího grázla, či ne (neboť i kradené peníze je třeba někomu vrátit a post-socialistický státní správa nemusí být nutně tím nejvhodnějším subjektem)? Atd.

V tomto kontextu jsem si všiml jistého nedostatku na str. 30–31, kde autorka naráží na sporný sponzoring bohulibého festivalu *Colours of Ostrava* dosti nebohulibým Agrofertem, aby o stránku dále dodala, že zakladatelka a ředitelka Zlata „Holušová si stojí za svým – od roku 2023 je novým generálním partnerem festivalu skupina ORLEN Unipetrol provozující síť ORLEN Benzina.“ V textu nicméně chybí jakýkoliv poukaz na to, čím je firma ORLEN konkrétně problematická. Čímž neříkám, že není (já to jednoduše nevím), ale text mi tuto informaci při stávající implicitní kritice neposkytuje. V rámci této magisterské práce to zas až tak nevádí, zvláště pokud je jasné, kam autorka míří, nicméně v případě kýžené konkrétní sofistickované kritiky konkrétních případů s publikačním záměrem by již takový krok byl přímo nutný, aby to nevyznělo tak, že firma je „špatná“ prostě proto, že je velká a obchoduje s ropou (s kterýmžto postojem jsem v kontextu české výtvarné scény osobně setkal, včetně triviálního rozporu, že stejná ropa při přesunu do Kasselu podivuhodně nevádí).

Práci navrhuji hodnotit stupněm **výborně (1)**, přičemž k obhajobě navrhuji otázku: autorka hovoří o možném negativním vlivu soukromých institucí na výtvarnou scénu; v čem autorka vidí jako problematickou či kontroverzní praxi/přítomnost Kunsthalle Praha na české výtvarné scéně, nad rámec problematického původu peněz, ze kterých čerpá? Mohla by v kontextu práce konkrétněji nastínit, jak tuto instituci vnímá?